1

Uzaklara bakmak istedi. Durduğu yerde uzak yoktu, bir şey göremedi. Şantiyenin alacakaranlığını sarmış dip dibe binaları taradı gözleriyle. Akşam karavanasındaki patatesle doldurduğu midesinden kursağına doğru bir bulantı yükseldi. Başı döner gibi oldu, sendeledi. Telaşla pantolon ceplerinde sigara paketini arandı. Hatırlayınca bulantısı arttı. Son sigara paketini, daha iki gün önce İstanbul macerasına doğru yola çıkarken, otogarda Neco'ya vermişti. "Madem el kapısına para biriktirmeye gidiyorum, artık sigara da yok. Dönene kadar sana emanet," demişti. Savurduğu küfür, çelik profillerin istifine bile varamadan yeni yaşamına kim bilir kaçıncı kez teslim oldu. Omuzları düştü, elleri ceplerinde yatakhanelere doğru yürüdü.

Erdo'nun şantiyedeki ikinci gecesiydi. Hava sıcak ve

nemliydi. Yatakhane öyle kokuyordu ki, içeri girince az önce yatıştığını sandığı bulantı öğürtülerle geri geldi. Öğüre öğüre dışarı uğrarken, Rıza'ya çarptı.

"Hoşt lan! Adam gibi yürü, dingil!" diye böğürdü bodur boylu adam. Kır bıyıklarının arasındaki izmariti sinirle yere fırlatıp içeri girdi. Erdo'nun yarım yamalak dileyebildiği özrü duymadı.

Erdo lavabolara seyirtti, ama kapıyı kalabalık görünce caydı, yönünü değiştirdi. Üçüncü bloğun gerisindeki sete yöneldi. Vardiya dışında şantiyenin bu alanlarına girilip çıkılması yasaktı. Ama gökyüzünü engelsiz görebildiği tek yer üçüncü bloğun arkasıydı. İki gündür her fırsatta buraya sığınıyordu. Görünmez olmayı deneyerek, bunun için adeta dualar ederek adımlarını hızlandırdı. Alacakaranlıkta kimsenin onu görmediğinden emin olup az tırmandı. Ayağının altında kalıp betonun sertliğini hissetmek hoşuna gitti. Durdu, kollarını gökyüzüne uzatıp gözlerini yumdu. Aynı şey oldu! İçinde karşı konulmaz, dimdik bir özlem hortladı. Dünkü gibi, evveli günkü gibi. Bunaltan bir sıkıntıya bulanmış keskin bir hasretlik duygusuydu bu. Ağır geldi, duramadı, dizlerinin üstüne çöktü.

Dizlerinin acısından mı, gelecek endişesinden mi peydahlanmıştı, beynini patlatan haykırışı? 'Bey Dağııı! Fırat gölüüüü! Emin Öğretmeeeen! Sesimi duyar mısınız? Ben Erdo! Çulsuz Erdo! On sekiz yaşında, kalaycı torunu, erken emekli çocuğu!' İçinde yükselen kendi sesi, kulaklarını acıttı. 'Kente geldim ben, büyük kente! Kentlerin en İstanbul'una! İstanbul'un en ortasına! Gümbürtüler kalesine, yalnızlık çukuruna. Ben Erdo! Bir başımayım burda! İlaç için, tek cigaram bile yok...'

Caddeyi yırtarak geçen ambulansın sireni onu kendine getirdi. Çöktüğü kaba betonun üstünde ne zamandır oturduğunu bilemedi. Başını kaldırıp gökyüzüne baktı. Hava kararmıştı. Şantiyenin hesapsız aydınlatmasından gözleri kamaştı. Daha önce hiç bu kadar büyüklerini görmemişti. Bu dev lambaların altında kendini hep çıplak duyumsuyor, ışıklar yüreğinden midesine doğru sızıp, canını yakan ekşimsi bir güvensizlik duygusu yayıyordu.

Gözünün önüne Emin Öğretmen gelince sakinledi. Lise sonda, İstanbul'da çalışıp, dersane parası biriktirmek fikrini aklına sokan matematik öğretmeni, Emin Akkoçarlı. Soyadını bellemişti ilkten, adı sonra yazıldıydı belleğine. "Eşek adı bu be! Böyle soyadı mı olur?" der gülüşürlerdi Neco ve Hüso'yla. Oysa onu tanıdıkça, değil dalga geçmek, çevresinde pervaneye dönmüşlerdi. Kalender adamdı Emin Öğretmen. Öğrencisini dengi görür, adam yerine koyardı. Yüzünden düşürmediği gülümsemesi, traşsız berduş suratı, rengi dönmüş eprimiş gömlekleriyle diğer öğretmenlerin burun kıvırdığı biriydi. Ama hoş sohbetiyle boş derslerin aranan öğretmeni olup çıkmış, yalnızca Erdo değil, çoğu öğrenci onu kahramanı bellemişti.

Öğretmenini düşünmek, Erdo'nun dağılan sinir sistemini toparlamasına yaradı. Anılar artık daha düzenli

bir akışla yükseliyordu beyin kıvrımlarında, hissediyordu.

"Sen tam okuyup adam olacak çocuksun, Erdo! Ne olursa olsun ipin ucunu bırakmayacaksın. Söz ver bana! Eğer bırakırsan, iki elim yakandadır dünya ahret, iyi bilesin!" Emin Öğretmen, alkolden, sigaradan hışırdamış sesiyle hep böyle derdi ona.

Bazı günler okul çıkışında öğretmenini bekler, öbür mahalledeki evine yürürken ona eşlik ederdi. Öğretmeninin ahı gitmiş vahı kalmış çantasını taşımayı teklif eder; her seferinde, "Herkes kendi çantasını taşır, oğlum. Çantasını taşımaktan aciz olan, hayatı nasıl taşır, bir düşünsene," cevabını alırdı. Sırf bu cevabı duymak için özellikle ısrar ettiği günleri hatırlayınca, çocuksu bir gülümseme ele geçirdi yüzünü. Hep böyleydi o, hep *ders verirdi*. Bu lafları başkasından duysa, tepki göstermesi işten değildi. Oysa, Emin Öğretmen başkaydı. Onun bu tür sözlerini her duyuşunda, içinde kopan endişe fırtınaları diner, benliğini kuşatan gelecek hayaliyle iyi hissederdi.

Öğretmenlik, Erdo'nun çocukluk düşüydü. Ya Emin Öğretmeni gibi *adam gibi adam* bir öğretmen olacaktı, ya da ilkokuldaki Reyhan Öğretmeni gibi ömür boyu hatırlanacak biri. Onlar sayesinde kim bilir kaç kere tutunacağına, vazgeçmeyeceğine, devam edebileceğine inanmıştı. Bazı günler sırf onlardan sebep sabahlar olmuş, kursağına iki lokma girmiş, yastığa başını huzurla koyabilmişti. Günün birinde o da başka çocuklara el verecek, onlara gönül borcunu böyle ödeyecekti.

Bazı gün öğretmeninin sözleriyle coşar, "Giderim elbet! Ben de fakülteye girerim!" der, hayali gerçekleşmişçesine neşelenirdi. Açtı mı, dünyanın her yerine uçabileceği güçlü kanatlar takılı sanırdı sırtına böyle anlarda. Ama çabuk geçerdi Erdo'nun bu hali. Çoğunlukla sevinçten uzakta, çaresizlikler ve belirsizlikler arasında sürdürüyordu yaşamını. İstemek kolaydı belki, ama üniversiteye girmek çok zordu. Hatta onun gibi biri için zor değil, hepten olanaksızdı. Yoksulluk ailenin belini bükmüş, liseye devam etmesi bile ancak mucizeyle mümkün olmuştu.

Mucize, ilkokul öğretmeni Reyhan'dı. Onu, ikinci sınıfın ilk günlerinde, ders zili çaldıktan sonra bahçede oyalandığı için dayak yediği müdürün elinden kurtarışıyla hatırlıyordu. Peş peşe attığı tokatlarla dudağını patlatan müdüre, "Telefonunuz var Müdürüm, sizi Ankara'dan arıyorlar!" diyerek dikkatini dağıtmış, Erdo'yu kaptığı gibi arkasına gizlemişti.

Reyhan Öğretmen o gün, fermuarını kancalıığneyle tutturduğu eski ekose eteğine yüzünü gömüp, hıçkıra hıçkıra ağlayan bu kirpi saçlı, ufak tefek, kara kuru, güleç oğlanı bir daha bırakmamıştı. Tayini çıkan adamın yerine emekliliğini bekleyen mülayim bir müdür gelince, okulda işler yoluna girmiş, Erdo'nun öğretmenine hayranlığı da gün geçtikçe büyümüştü. Reyhan Öğretmen, kendisi için her vesileyle şiirler yazıp duran, yanından ayrılmak nedir bilmeyen munis çocuğu mezun

ettikten sonra da izlemiş, desteğini hiç esirgememişti.

Kadın; çalışkanlığı, saflığı ve düşünceli halleriyle çoktan gönül tahtına kurulan Erdo'nun parasızlıktan liseyi okuyamayacağını öğrendiğinde, "Olmaz öyle şey! Sen illaki okuyacaksın!" demiş, çaresini de kendi bulmuştu. Böylece Erdo lise yılları boyunca hem okudu, hem de öğretmeninin varsıl komşusu muhtarın kayısılığında çalıştı. Okulla kayısılık arasında gelgitle geçen yıllarda bir yandan düşünceleri duruldu, ne yapmak istediğine karar verdi; bir yandan da elleri büyüdü, omuzları genişledi, serpildi, boylu poslu delikanlı oldu.

Erdo, Reyhan Öğretmen sayesinde ilk kez yola koyulmayı, yürüyüp gitmeyi, kendi başına başarmayı duyumsamıştı. Lise ikide karşısına çıkan Emin Öğretmen' se cılız da olsa arada sırada içinde kıpırdanan gelecek umudunu yeşertmişti.

Sık sık, "Para biriktir, kursa git, evlat. Bak, gül gibi işin de var. Kıymetini bil, eşşek gibi çalış!" deyip duran, sözlerinin etkisini pekiştirmek için kemikli elini Erdo'nun sırtına sırtına indiriveren Emin Öğretmen, üniversite sınavını kazanabilmek için mutlaka kursa gitmesi gerektiğini belletmekle kalmamıştı. Bunun için askerliğini erteletebildiği sürece birkaç yıl çalışıp para biriktirmeyi göze almaya, yıl kaybetmenin onun yaşında önemi olmadığına, büyük kente gidip çalışmanın onu değiştireceğine, yol iz öğrenmesinin yoksulluktan çekip çıkaracağına da ikna etmişti onu.

Erdo derslerine de, işine de inatla asılmıştı. Bazı geceler yorgunluktan içi geçip sızsa da, sabah ezanında uyanıp çalışırdı. Tan atınca yatakta kalamamaya, daha lisedeyken böyle böyle alıştı. Önceleri karşı çıksa da, canla başla çalışmasını, eve getireceği üç beş kuruşa okulunun engel olmadığını gören babası da bir süre sonra sesini kesmişti. Erdo'nun öğretmenlik hayali, lise yıllarında dallanıp budaklandı. Lise üçe başladıkları o soğuk eylüle kadar her şey yolundaydı.

Reyhan Öğretmeni kendi elleriyle gömmüştü, iki yıl önce eylülün yirmi birinde. Onu hep büyük görürdü, ama yalnızca otuz iki yaşında olduğunu ölünce öğrenmişti. Genç kadın yanlış teşhis yüzünden patlamış apandisitle evine yollanmış, ağırlaşınca tekrar kaldırıldığı hastanede kurtarılamamış, pisi pisine can vermişti. Erdo inanmamıştı önce. Haberi yetiştiren kunduracı İsmail'in sevimsiz oğlu İlo'nun saçma sapan şakalarından sanmış; bir koşu soluğu aldığı öğretmeninin evinden günlerce ayrılmamıştı. Yas evini dolduran akrabalar, konu komşu, taziyeye giren çıkan, onun eşikte sessizce beklemesini kanıksamıştı.

Reyhan Öğretmen'in ölümü, Erdo'nun ilk gerçek bozgunuydu. Son olmayacaktı.